

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Handläggarstöd värdebeskrivningar riksintresse friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

Inledning och syfte

Detta dokument är ett handläggarstöd för utveckling och kvalitetssäkring av värdebeskrivningar för riksintresse friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Stödet har sina utgångspunkter i den sektorbeskrivning som beslutades av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i januari 2026.

Under 2026 påbörjas aktualitetsprövningen av anspråken. Aktualiseringen av alla anspråk bedöms ta cirka 4 år. Det här är den första versionen av stödet och förhoppningen är att länsstyrelserna kan bidra till att dokumentet utvecklas så att en andra version kan finnas inför det fortsatta arbetet under hösten 2026 och arbetet med de områden som avses aktualitetsprövas under 2027.

Målgruppen för stödet är Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten som ska besluta om aktuella anspråk samt länsstyrelserna som får värdebeskrivningarna på en arbetsremiss för att bidra med regional kunskap utifrån länsstyrelsernas regionala uppsiktsansvar.

Handläggarstödet syftar till att utveckla och förbättra värdebeskrivningarna och ensa värdebeskrivningarna för riksintresse friluftsliv. Dispositionen, rubrikerna och layouten i värdebeskrivningarna ska i hög grad vara samma för alla områden. Dessutom strävar vi åt att ha standardiserade skrivningar där så är möjligt och att värden och kvaliteter ska beskrivas på likartat sätt oavsett var i landet området ligger. Underlaget ska kunna användas som en checklista.

Värdebeskrivningarnas innehåll

Alla värdebeskrivningar ska ha följande avsnitt och rubriker.

Områdesnummer och områdesnamn

Län

Kommuner

Area (ha, totalareal samt uppdelat på land/vatten)

Kriterier, värden och kvaliteter

Sammanfattande motivering till riksintresset

Beskrivning av kriterier och områdets värden och kvaliteter

Områdets avgränsning

Åtgärder och verksamheter som påtagligt kan skada områdets värden och kvaliteter

Underlag och referenser

Stöd till värdebeskrivningarnas innehåll

I följande avsnitt ges stöd till respektive avsnitt i värdebeskrivningen och särskilt stöd till att bättre förstå värdena och kvaliteterna och vad de innebär samt hur de ska beskrivas i värdebeskrivningarna.

Områdesnummer och områdesnamn

Varje område ska ha ett områdesnummer som består av F(friluftsliv) samt berörda läns länsbokstäver samt ett löpnummer. Dessutom har varje område ett namn som speglar geografin/lokaliseringen.

Områdesnummer och namn ändras i första hand endast där områden över länsgränser slås ihop till ett område. Då används båda länsbokstäverna samt det lägsta områdesnumret.

Län

Ange de län som berörs.

Utgångspunkten är att områden inte delas upp av länsgränser utan att ett område med tillhörande värdebeskrivning kan omfatta flera län. Varianter kan dock förekomma för exempelvis stora sammanhängande områden i kusten och fjällen som kan behöva vara uppdelade för en enklare tillämpning. Vägledningen kommer att utvecklas utifrån erfarenheter från de olika tematiska grupperna efter hand.

Kommuner (namn och kommun-nummer)

Ange kommuner som berörs samt deras kommunnummer. Kommunnummer finns här: [Län och kommuner i kodnummerordning](#)

Area (ha, totalareal samt uppdelat på land/vatten)

Här anges totalarea, land- respektive vattenareal i hektar.

Metria kan ta fram uppgifter om de saknas, exempelvis om den geografiska avgränsningen ändras eller om områden slås ihop.

Kriterier, värden och kvaliteter

I detta avsnitt av värdebeskrivningen ska kriterierna listas tillsammans med relevanta värden och kvaliteter. I avsnittet ”Beskrivning av kriterier och områdets värden och kvaliteter” utvecklas beskrivningen mer. Det är de riksintressanta värdena och kvaliteterna som i första hand listas. Nedan anges bruttolistan av värden och kvaliteter samt vägledning till hur de ska tolkas och beskrivas.

Kriterium A

- Område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser och/eller friluftslivsaktiviteter i natur- och/eller kulturlandskap.

Värden och kvaliteter till Kriterium A

I värdebeskrivningen ska de riksintressanta värdena och kvaliteterna listas under denna rubrik utan att formuleringarna ändras. Under rubriken ” Beskrivning av kriterier, områdets värden och kvaliteter” får beskrivningarna utvecklas.

- Utmärkande landskap eller områden med stark särprägel för en viss region
- Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
- Kulturmiljövärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
- Geologiska förutsättningar som särskilt bidrar till upplevelsevärden
- Orördhet och stillhet, frånvaro av exploateringar i landskapet
- Inget eller låg grad av artificiellt ljus
- Tysta områden eller områden med god ljudkvalitet där framför allt naturens ljud hörs
- Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över landskap och vatten utan exploatering, fri horisont
- Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över (alla typer av) landskap och vatten
- Omväxling och variation i landskapet
- Förekomst av sammanhängande regionala gröna stråk
- Område med omfattande eller särskilda anordningar för friluftsliv för tillgänglighet och för berikande upplevelser
- Särskilt goda naturgivna eller fysiska förutsättningar för specifika friluftslivsaktiviteter
- Möjlighet till övernattning i eller i anslutning till området
- God tillgänglighet till området (infrastruktur, kollektivtrafik)

I tabellen nedan framgår hur de tidigare stödkriterierna förhåller sig till värden och kvaliteterna som beslutats i sektorbeskrivningen (färgerna symboliserar inget särskilt utan har använts i arbetet med att översätta stödkriterierna till de nu gällande värdena och kvaliteterna).

Tidigare stödkriterier	Värden och kvaliteter
Särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)	Utmärkande landskap eller områden med stark särprägel för en viss region
Intresseväckande naturvärden Att området har sällsynta växter och djur Artrikedom	Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
Intresseväckande kulturvärden	Kulturmiljövärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
	Geologiska förutsättningar som särskilt bidrar till upplevelsevärden
Områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar	Orördhet och stillhet, frånvaro av exploateringar i landskapet
	Inget eller låg grad av artificiellt ljus
Stillhet/tystnad/låg ljudnivå	Tysta områden eller områden med god ljudkvalitet där framför allt naturens ljud hörs
Tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)	Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över landskap och vatten utan exploatering, fri horisont
Tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)	Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över (alla typer av) landskap och vatten
Omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)	Omväxling och variation i landskapet
Förekomsten av sammanhängande gröna stråk	Förekomst av sammanhängande regionala gröna stråk
Förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd, brygga - vattenanknutet o.s.v Att det finns markerade leder och informationsskyltar Förekomst av bruksvägar, stigar, vandringsleder m.m.	Område med omfattande eller särskilda anordningar för friluftsliv för tillgänglighet och för berikande upplevelser
Särskilt goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter Berg/ klippor lämpligt för klättring Lämpliga stränder och bottnar	Särskilt goda naturgivna eller fysiska förutsättningar för specifika friluftslivsaktiviteter
	Möjlighet till övernattnig i eller i anslutning till området
Möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel).	God tillgänglighet till området (infrastruktur, kollektivtrafik)

Kriterium B

- Område som i huvudsak är tillgängligt enligt allemansrätten.

Inom området kan det finnas sammanhållen bebyggelse som inte är tillgänglig för allmänheten eller enstaka friliggande bebyggelse med hemfridszoner. Allemansrätten kan också vara inskränkt i delar av området eller vid olika tidpunkter exempelvis på grund av tillträdesförbud i fågelskyddsområde, andra djurskyddsområden eller militära övningsområden. Dessutom kan det finnas betalleder i området, där man får betala för att vandra på leder, åka längdskidor i preparerat skidspår eller cykla terrängcykel.

Hur den allemansrättsliga tillgången till området utvecklas över tid är något som bör ingå i den regionala uppsikten.

Kriterium C

- Område med värden som är, eller har potential att bli, attraktiva för många besökare från en stor del av landet eller utlandet, samt har få motsvarigheter.

Riksintresseområdena har värden som är attraktiva för besökare från en stor del av landet eller utlandet. Det behöver inte finnas en etablerad turism i området idag och antalet besökare behöver inte räknas eller vara känt, eftersom det är områdets värden som är det intressanta. Områdets/landskapets värden är så höga att det finns en potential att det kan bli ett betydande besöksmål. Det finns få motsvarigheter till det aktuella området nationellt, i landet, och det kan också finnas få motsvarigheter internationellt. Hur många ”få” är kan inte anges numeriskt.

ELLER

- Område med särskilt stor betydelse för människor i en region genom att det kan besökas ofta och av många.

Detta kriterium tillämpas om det ovan nämnda inte är tillämpligt. Det regionala värdet ska vara av så stor vikt att det bedöms vara av riksintresse. Andelen människor ska ses i relation till ett nationellt perspektiv, exempelvis kan länets största tätorts friluftsområde vara aktuellt. Det får inte bara vara en kommun till nytta om det inte är en av storstadskommunerna Stockholm, Malmö och Göteborg. Hur många är många människor? Skalan är relativ och man kan resonera utifrån hur många som har området som sitt närmsta större friluftslivsområde, men i beskrivningarna behöver det inte ingå siffror eftersom de kan ändras över tid.

Sammanfattande motivering till riksintresset

Varför är området riksintressant? Vilka upplevelsevärden eller särskilt goda förutsättningar för friluftsliv finns i just det här området? Fånga områdets karaktär och motivera de riksintressanta värdena i en sammanfattning på cirka fem rader.

Beskrivning av kriterier, områdets värden och kvaliteter

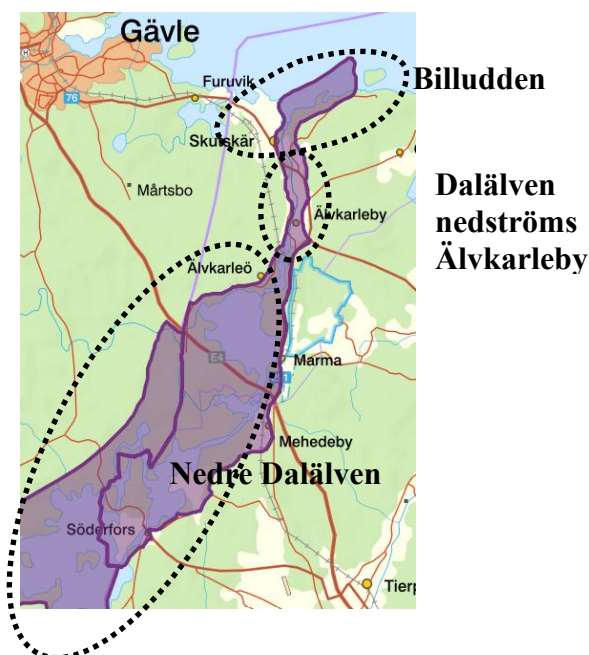
I detta avsnitt ska områdenas relevanta och aktuella värden och kvaliteter för friluftslivet beskrivas på ett tydligt sätt så att tillämpningen av riksintresseanspråken underlättas. Det ska generellt framgå **vilka** värdena och kvaliteterna är och **var** inom området de finns.

Några generella principer för beskrivning av värden och kvaliteter:

- Det är i de flesta fall värdefullt att inleda med en kort beskrivning av var i landet och regionen området ligger.
- Använd geografiska namn som syns på allmänna kartor exempelvis Lantmäteriets karttjänst "min karta" eller Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur".
- Om värdebeskrivningen är väldigt lång kan underrubriker behövas. I sådant fall framgår det av Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens arbetsremiss.
- Finns det delar, utanför bebyggda områden och tomtplatser, som inte är allemansrättsligt tillgängliga ska det framgå i värdebeskrivningen.
- Om områdets värden och kvaliteter har få motsvarigheter bör det beskrivas i texten om det inte framgår i den motiverande sammanfattningen till riksintresset.
- Värdebeskrivningen ska hålla över tid. Välj en lagom detaljeringsgrad exempelvis i beskrivningen av anordningar samt tillgänglig service och kollektivtrafik. Friluftaktiviteter har ingen egen rubrik utan aktiviteter och upplevelser beskrivs i den löpande texten.

Ibland kan det finnas behov av att underlätta för läsaren och beskriva områdets delområden, som har olika karaktär. Notera dock att eventuella mellanrum mellan delområdena kan också vara värdefulla för området som helhet och bärare av egna värden.

Lägg gärna in en illustrerande kartbild som översiktligt visar delområdenas läge och utbredning utan krav på tydliga gränser *Exempel: Ett riksintresseanspråk med tre delområden eftersom de har olika karaktär. Billudden, Dalälven nedströms Älvkarleby, nedre Dalälven*

Nedan ges stöd till alla värden och kvaliteter samt några kriterier. I respektive värdebeskrivningen ska de som är utmärkande för det berörda de riksintresseanspråket beskrivas.

Särprägel och få motsvarigheter (kopplar till Kriterium C)

Beskriv: Motivera hur särprägel kommer till uttryck och att det finns få motsvarigheter

Alla områden har inte en särprägel, men kan ändå vara ett riksintresseanspråk. Viktigt att föra resonemang om att det finns få motsvarigheter i landet, eller en viss del av landet. I det resonemanget utgår man oftast från områdets karaktär eller områdenas värden i sin helhet.

Utmärkande landskap eller områden med stark särprägel för en viss region

Beskriv: den utmärkande landskapstypen, landskapskaraktären, i området och motivera särprägel

Utifrån landskapskonventionen är landskapet den helhet där allting händer, "landskapet är arenan" och samhällets gemensamma resurs och ett levande arkiv. Landskapet utgörs av både natur- och kulturmiljön och information om landskapet kan man få från dess form, tidsdjup och ekologi. Utifrån dessa kan landskapet delas in i landskapstyper och karaktärsområden som har likartade förhållanden. Landskapskaraktär uttrycker samspelet mellan naturförhållanden, geologi, markanvändning, historiska och kulturella sammanhang samt människors upplevelser och bruk av landskapet.

Underlag till information om landskapstyper kan vara regionala landskapsanalyser eller integrerade landskapskaraktärsanalyser (ILKA). En integrerad landskapskaraktärsanalys syftar till att ge en helhetsbild av landskapets huvudsakliga karaktär, funktion och relation. Trafikverket har tagit fram en vägledning för ILKA. Figuren nedan kan vara en hjälp för att se aspekter på landskapet.

KARAKTÄR	FUNKTION	RELATION
Nyckelkaraktärer och byggstenar och dess inbördes sammanhang	Funktionella aspekter i landskapet	Människors koppling till och nyttjande av landskapet.
- Landform, topografi, brutenhet, riktningar - Bergarter, jordarter, vatten i landskapet - Rumslighet och rumsliga sammanhang (öppet/slutet, textur m.m.) - Vegetation och vegetationsstruktur - Naturtyper och biotoper - Markanvändning som karaktär - Infrastruktur - Bebyggelse (karaktär, ålder, funktion, struktur) - Skala - Komplexitet	- Rörelsemönster och funktionella sammanhang (kommunikationer, stråk m.m.) - Rumsliga funktioner (landmärken, avgränsningar, orienterbarhet m.m.) - Ekologiska funktioner och samband - Historiska funktioner och sammanhang/kulturhistorien i landskapet	- Identitet och anknytning - Kulturella ekosystemtjänster - Betydelsefulla platser/mötesplatser - Bruk av landskapet - Kulturella referenser (kända platser ur litteratur, konst m.m.)

Figur 11. Aspekter på landskapet ur checklista, se bilaga.

Det kan finnas få motsvarigheter till landskapskaraktären i landet eller i en stor del av landet vilket ska motiveras, se ovan. Exempel är skärgårdsmiljöer som präglas av en mosaik av öar eller Hallandskustens flacka sandstensdominerade kust.

Underlag: regionala landskapskaraktäranalyser, Havs- och vattenmyndighetens landskapskaraktärsanalys för kust och hav etc.

Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden

Beskriv: Vilka är värdena, var finns de och hur bidrar de till friluftslivets upplevelser.

Naturvärden och landskap som kan bidra till upplevelsevärden är en variation av intresseväckande naturmiljöer och arter, både vanliga och ovanliga flora och fauna som bidrar med färger, dofter och ljud, förekomst av höga naturvärden, sällsynta växter och djur, hög biologisk mångfald, fridlysta arter ex. Det räcker dock inte med förekomst av dessa naturvärden utan de ska också bidra till friluftslivsupplevelser. Ofta kan det utifrån det perspektivet snarare vara naturtypen eller landskapet som helhet som är mer intressant än enstaka arter. Intresseväckande landskap/landskapstyper som inte finns på så många platser i landet eller är unikt för en större region kan vara exempelvis långa sandstränder, sandstränder i ett landskap där de är ovanligt förekommande, klippig kust, gammal skog med eller utan inslag av sjöar, stora öppna myrar, fjälllandskap, landskap påverkat av landhöjning etc.

En kombination av värden och kvaliteter ovan kan också förekomma.

De utpekade världsarven som bidrar till friluftslivets värden ska anges.

Kulturmiljövärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden

Beskriv: Vilka är värdena, var finns de och hur bidrar de till friluftslivets upplevelser.

Exempel på kulturmiljövärden kan vara fornlämningar, kulturhistoriska byggnader och miljöer eller kulturlandskap som har få motsvarigheter i landet och som bidrar till friluftsupplevelser (bortgrävda fornlämningar bidrar exempelvis inte om det inte finns informationsskyltar etc.). Kulturmiljövärdena ska kunna upplevas utan särskilda kunskaper om historia eller arkeologi. Värdet för upplevelsen kan ha med identitet och/eller symbolvärden att göra eller en historia som är intresseväckande eller nationellt intressant.

Kulturmiljövärden kan finnas i alla typer av landskap; öppet landskap, vid kusten men även skogen är en plats där vi kan uppleva vårt kulturarv. Där finns det en tydlig koppling mellan den historiska markanvändningen och de natur- och kulturvärden som vi idag bland annat finner i våra skogar exempelvis fornlämningar, kulturlämningar, biologiskt kulturarv och äldre strukturer såsom gamla vägar som fortfarande används men också skogsbrukets lämningar som kolarkojor och kolbottnar. Även mer moderna inslag som stigar, leder och besöksplatser kan ses som del av kulturvärdena då de berättar friluftslivets och rekreationens historia.

¹Geologiska förutsättningar som särskilt bidrar till upplevelsevärden

Beskriv: Vilka är värdena, var finns de och hur bidrar de till friluftslivets upplevelser.

Geologiskt och naturgeografiskt intressanta platser, landskapsformationer, landskap med tydlig påverkan av inlandsisen och/eller landhöjningen som inte finns på så många platser. Oavsett vad vi upplever kan vi inspireras och påverkas av naturens och landskapets detaljer och storhet. Många myter och sagor har sitt ursprung i naturfenomen med geologisk bakgrund: trefaldighetskällor, rövargrottor och jättegrytor är bara några exempel. I andra fall har landskapets geologiska karaktär gett en tydlig koppling till den lokala identiteten, som Siljansringens meteoritkrater, Bråvikens förkastningsbrant och Mellansveriges rullstensåsar.

Andra exempel på geologiska värden med betydelse för friluftsliv är exempelvis förekomst av raukar, ovanliga bergarter och mineraler som kan upplevas, besöksmål som jättegrytor, källor, grottor, kalottberg, klapperstensfält eller rullstensåsar. Beskriv hur värdena och platserna bidrar till friluftslivsupplevelser.

Underlag:

- landets geoparker enligt UNESCO [Geoparker](#)
- SGUs kartvisare med geologiskt intressanta platser: [Kartvisare Geologiskt intressanta platser](#)

Orördhet och stillhet, frånvaro av exploateringar i landskapet

Beskriv: Beskriv värdet av orördhet och stillhet och graden av exploatering i området och i det angränsande området. Besvara var det är orört och stilla respektive var det inte är det? Är det något som rör sig i landskapet, ger upphov till lukter, släpper ut rök etc. Tystnad och avsaknad av artificiellt ljus är egna värden så det här handlar om det visuella i första hand men kan också vara dofter.

Oexploaterat område med litet inslag av byggnader, verksamheter och liknande, inga rörelser, dofter, rök etc. Det handlar i första hand att identifiera och beskriva vad vi upplever i landskapet med våra sinnen.

Värdet av ett landskap utan moderna storskaliga exploateringar kan vara att naturen, landskapet, och människans möte med naturen är i fokus.

Underlag: kartor, [Vindbrukskollen](#), information om var provningar pågår (omvärldsbevakning med kollegor på respektive myndighet)

Inget eller låg grad av artificiellt ljus

Beskriv: Beskriv värdet av mörkret, graden av artificiellt ljus och hur det kan bidra negativt respektive positivt till upplevelsen. Varifrån kan ljuset upplevas och om det stör; vad stör det?

Artificiellt ljus kan bidra positivt till trygghet exempelvis i elljusspår, vid cykelbanor etc. medan upplevelser av stjärnhimmel och norrsken kan störas av artificiellt ljus. En blinkande fyr i mörkret kan vara ett landmärke som bidrar positivt till upplevelsen av landskapets storslagenhet. Vilken påverkan artificiellt

¹ [skogsskotselserien-15-skogsskotsel-for-friluftsliv-och-rekreation.pdf](#)

Ljus har beror på områdets karaktär och övriga värden och kvaliteter i området, vilket får beskrivas i värdebeskrivningen.

Underlag: Light Pollution Map,

Vindbrukskollen

Tysta områden eller områden med god ljudkvalitet där framför allt naturens ljud hörs

Beskriv: beskriv översiktligt ljudmiljön i hela områden och var i området den bästa ljudmiljön finns och vilken den är enligt Naturvårdsverkets m.fl. bullerprognos (se nedan mer om underlaget).

Ljudmiljön i parker, natur- och kulturområden kan påverka hur vi upplever de rekreativa och avkopplande värden som naturområden har. Områden där naturens ljud är framträdande och där lågt eller inget ljud hörs från infrastruktur, verksamheter eller andra exploateringar är värda att bevara ostörda av flera skäl. Men även områden som har bättre ljudmiljö än omgivande naturområden är viktig att bevara. Beskrivningen av ljudmiljön blir relativ i förhållande till omgivningen.

Underlag för att beskriva ljudmiljön i området är Naturvårdsverkets m.fl. modellerade ljudmiljöer som tagit hänsyn till infrastruktur och vindbruk. Detta underlag bedömer vi är tillräckligt för att beskriva ljudmiljöerna. Beskriv övergripande ljudmiljön i området och var i områdena den bästa ljudmiljön finns och vad den modellerade ljudnivån är. Underlag: Ljudmiljö i naturområden (2024) / <http://bullerprognosen.se/webmap/gl/>, Rapport 8958 Kvalitetsmåt för ljudmiljö i natur- och rekreationsområden, ISBN 978-91-620-8958-0

Läs mer här: Nationell kartläggning av ljudmiljö i naturområden

Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över landskap och vatten utan exploatering, fri horisont

Beskriv: vilken möjlighet det finns till vyer och utblickar. Kan vyerna och utsiktarna upplevas från utsiktspunkter som ligger högre i terränger eller fås vyerna när man befinner sig i ett öppet landskap?

Beskriv varifrån det är möjligt med vyer och vilka siktlinjer som är viktiga (ange väderstreck och riktning) och om siktlinjerna är inom riksintresseanspråket och/eller utanför. Detta värde kopplar till vyer över landskap och vatten som inte har moderna storskaliga exploateringar. Beskriv också värdet av utblickar över fri horisont ifall det är ett riksintressant värde.

Om det är en eller flera platser man får utsikt ifrån beskriv tillgängligheten till dessa.

Vyer och utblickar bidrar till friluftslivets upplevelser då man kan få känslor av rymd och frihet och se landskapets storslagenhet. I vissa områden är värdet av en fri horisont utan fasta moderna storskaliga exploateringar ett värde eftersom det kan förstärka karaktären av orördhet och stillhet.

Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över (alla typer av) landskap och vatten

Beskriv: var och i vilken riktning det finns utblickar och vyer samt om platserna är tillgängliga och på vilket sätt.

Här är det möjligheten till utsikt/utblick som är i fokus. Det omgivande landskapet kan vara bebyggt eller obebyggt och utgöras av alla olika typer av landskap. Möjlighet till utsikt, långa utblickar och vida vyer kan bidra till känslor av rymd och frihet. Upplevelsen kan förstärkas av möjligheten att befinna sig i gränslandet mellan olika naturtyper eller landskapsrum, där du befinner dig i det ena och kan blicka ut över det andra, t.ex. från klippig kust ut över vida vatten. Eller från skogsbrynet ut över vidsträckta ängsmarker.

Omväxling och variation i landskapet

Beskriv: variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m. samt var i området de olika karaktärerna finns/fördelas.

Variation kan väcka nyfikenhet och upplevas som attraktivt.

Förekomst av sammanhängande regionala gröna stråk

Beskriv: var det gröna stråket finns samt funktionen av det

Gröna stråk, som minst är av regional betydelse för friluftslivet ska beskrivas. Gröna kilar, stråk eller sammanhängande grön- och vattenområden erbjuder stora möjligheter för friluftsliv och upplevelser eftersom de gör det möjligt att röra sig längre sträckor eller för att stråken är betydelsefulla för ekologisk konnektivitet och har intresseväckande naturvärden. Gröna stråk kan också ha funktionen att de kopplar ihop olika friluftslivsområden.

Område med omfattande eller särskilda anordningar för friluftsliv för tillgänglighet och för berikande upplevelser

Beskriv: beskriv översiktligt var det finns anordningar och vilka de är.

Anordningar är ett viktigt hjälpmedel för att underlätta människors rörelse, orientering och vistelse i naturen. Exempelvis stigar, markerade leder för vandring eller andra ändamål, utsiktstorn, informationsskyltar, service, lägerplatser, toaletter, bryggor m.m. som bidrar till både tillgänglighet och kvalitet. Genom trädäck och spänger kan området bli tillgängligt för många grupper. Naturupplevelsen kan berikas genom informationsinsatser, fågeltorn, utsiktstorn, möjlighet till övernattnings etc. och de kan också utgöra själva målet för besöket. Friluftsanordningar kan också bidra till att kanalisera besökare i känsliga naturområden för att skydda natur- och kulturvärden.

I beskrivningen är det viktigt att inte beskriva varje anordning i detalj eftersom värdebeskrivningarna ska hålla över tid. Det kan räcka att det framgår att det finns grillplatser på strategiskt utvalda platser som kan nås via vandringsleder genom området.

Potentialen att utveckla området behöver inte beskrivas i värdebeskrivningen. Det får framgå av andra dokument eftersom värdebeskrivningarna syftar till att beskriva värdena som finns i området.

Särskilt goda naturgivna eller fysiska förutsättningar för specifika friluftslivsaktiviteter

Beskriv: var de naturgivna förutsättningarna för särskilda friluftaktiviteter finns och vilka aktiviteterna är

Det här värdet avser naturgivna och fysiska förutsättningar för specifika friluftaktiviteter som exempelvis klippformationer lämpliga för klättring, åar lämpliga för paddling och forssträckor för forspaddling. Det ska vara naturgivna förutsättningar som har få motsvarigheter nationellt eller i delar av landet. Tänk på aktiviteter både på land och i och vid vatten.

Möjlighet till övernattning i eller i anslutning till området

Beskriv: översiktligt möjligheten till övernattning inom området, om tältning är tillåtet (kan vara restriktioner i nationalpark och i naturreservat) och/eller om det finns andra boendemöjligheter i eller i anslutning till området.

Möjligheten till övernattning bidrar dels till upplevelser, dels till tillgängligheten till området. Övernattningsmöjligheterna kan vara inom eller i anslutning till området och innebära tältplatser eller boende inomhus i stugor öppna för allmänheten eller privat verksamhet. Ange generellt inte företagsnamn och tänk på att värdebeskrivningen ska hålla över tid.

God tillgänglighet till området (infrastruktur, kollektivtrafik)

Beskriv: beskriv översiktligt tillgängligheten till området, infrastruktur samt om det finns möjlighet att resa till området kollektivt. Tänk på att värdebeskrivningen ska hålla över tid.

Kollektivtrafik möjliggör för fler att komma ut i naturen. Tillgång till kollektivtrafik till någon av områdets entréer eller att det finns en kollektivtrafiknod i närheten kan innebära god tillgänglighet till området. Med kollektivtrafik menar vi buss, tåg, båt etc. För de mer tätortsnära områdena bidrar gång- och cykelvägar eller möjlighet att nå området med cykel till en god tillgänglighet till området.

Allemansrättsligt tillgänglig (kopplar till Kriterium B)

Beskriv: om det finns delar av området som inte är allemansrättsligt tillgängliga, ex fågelskyddsområden, områden med beträdesförbud etc. Beskriv var dessa områden som inte är allemansrättsligt tillgängliga ligger och när eller på vilket sätt de inte är tillgängliga.

Att området är i huvudsak allemansrättsligt tillgängligt är ett huvudkriterium och en förutsättning för att kunna peka ut området. De områden som inte är allemansrättsligt tillgängliga, inte privata tomter, utan andra begränsningar kan behöva beskrivas i värdebeskrivningen. I den regionala uppsikten är det viktigt att hålla koll på förändringar som sker.

Vilka friluftaktiviteter kan utövas?

Beskriv: beskriv löpande i texter vilka friluftaktiviteter som kan utövas.

Svamp- och bärplockning, promenader, strövande behöver inte beskrivas eftersom det kan göras i princip varsomhelst. Skriv de utmärkande friluftslivsaktiviteterna. Det behöver inte vara en fullständig lista.

Områdets avgränsning

Beskriv: beskriv områdets geografiska avgränsning så att den översiktligt kan förstås utan karta. Använd namn som finns i kartor, exempelvis i www.minkarta.lantmateriet.se. Motivera avgränsningen utifrån de friluftslivvärden som den omfattar.

Avgränsningen ska utgå från friluftslivets värden.

Checklista - Geografisk avgränsning av riksintresseanspråk ska följa nedanstående principer:

- ☐ Avgränsningen ska utgå från och spegla de värden som gör att området bedöms vara av riksintresse för friluftsliv.
- ☐ Områden kan sträcka sig över flera kommuner eller flera län.
- ☐ Avgränsningen ska göras utifrån värden och inte utifrån administrativa gränser.
- ☐ Avgränsningen ska inte göras utifrån gränser för till exempel naturreservat, Natura 2000 eller andra riksintresseområden eller anspråk, om de inte samtidigt utgör avgränsningar för de riksintressanta friluftslivsvärdena.
- ☐ Gränsen kan följa naturliga gränser som infrastruktur, tätortsgräns eller annan fysisk struktur om de även utgör en avgränsning av de riksintressanta värdena.
- ☐ Avgränsningen ska inte omfatta buffertzoner till skydd mot påverkan på värdena.
- ☐ Riksintresseanspråken kan innehålla flera delområden, med värdekärnor, som tillsammans utgör en helhet eller ett sammanhang som är riksintressant.
- ☐ Anspråk kan ingå i riksintresseområden enligt 4 kap. 2 § miljöbalken.

Åtgärder och verksamheter som påtagligt kan skada områdets värden och kvaliteter

Text som ska finnas med i värdebeskrivningarna:

Påtaglig skada på natur- eller kulturmiljön kan uppstå om en åtgärd kan mer än obetydligt skada något eller några av de natur-, kultur- eller friluftsvärden som utgör grunden för riksintresset. Även verksamheter och åtgärder utanför riksintresseområdet kan påtagligt skada områdets värden.

Nedan ges exempel på åtgärder och verksamheter som skulle kunna medföra påtagligt skada på områdets värden. Listan ska ses som exempel och är inte uttömmande.

Lista de punkter som är relevanta i det aktuella området. Generell vägledning om påtaglig skada kan fås från Naturvårdsverkets allmänna råd för påtagligt skada. Allmänna råd om påtaglig skada (till 3 kap. 6 § 2 stycket miljöbalken) på natur- eller kulturmiljön

- exploatering, verksamhet eller åtgärd som innebär direkt intrång och ianspråktagande av mark- eller vattenområde
- bulleralstrande verksamheter eller transporter
- beslut om skydd eller verksamheter som begränsar åtkomst till området (fågelskyddsområden, militära övningsområden)

- barriärskapande verksamheter eller åtgärder (infrastruktur, exploateringar, stängsling, exempelvis hinder längs stränder som kan påverka friluftslivets utövande på land och vatten,)
- verksamheter eller åtgärder med stor visuell påverkan (byggnader, infrastruktur, telemaster, kraftledningar och vindkraftverk)
- verksamheter eller åtgärder med ljuspåverkan
- verksamheter eller åtgärder som medför lukt, vibrationer eller andra störningar, eller
- andra verksamheter eller åtgärder [Ge exempel]

Underlag och referenser

Ange underlag och referenser som grund för beskrivning av områdets värden. Underlagen kan vara inventeringar